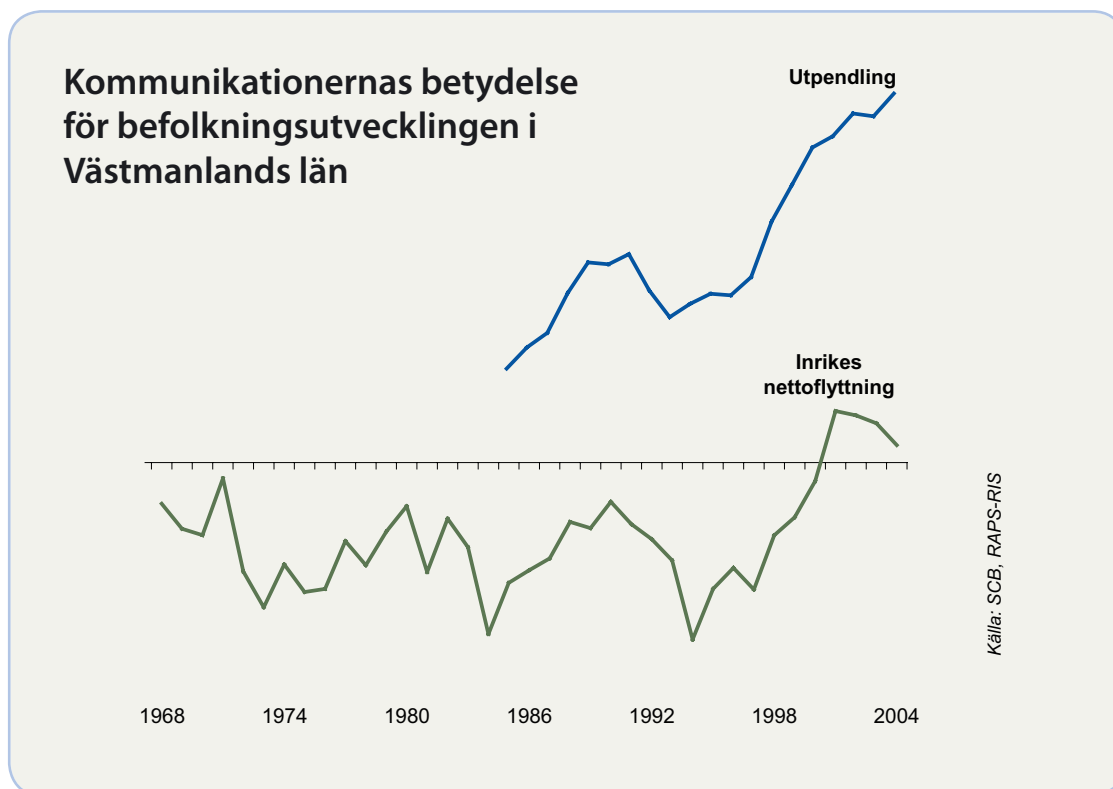

Pendling, arbetsmarknadens storlek och befolkningsutveckling

Författare: Christer Carmegren

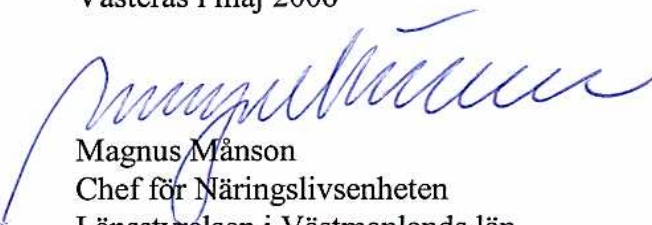
Förord

Bland Länsstyrelsens uppdrag finns både att noga följa länets tillstånd och att fortlöpande följa utvecklingen i länet och de lokala arbetsmarknadsregionerna. Som ett led i dessa uppdrag gör Länsstyrelsen i Västmanlands län återkommande analyser och prognoser över befolkning, sysselsättning och arbetspendling för länet och dess kommuner. I denna rapport gör Länsstyrelsen en analys över kommunikationernas betydelse för befolkningsutvecklingen i länet.

Kommunikationer är en av de viktigaste faktorerna för utveckling och tillväxt. För kommunerna i Västmanlands län har kommunikationerna förbättrats rejält sedan mitten av 1990-talet, vilket har haft stor betydelse för befolkningsutvecklingen. Varje år 1968-1997 hade länet inrikes nettoutflyttning, vilket innebär att utflyttarna till övriga Sverige var fler än inflyttarna från övriga Sverige. Under 1997 vände dock utvecklingen uppåt och under perioden 2001-2004 hade länet inrikes nettoinflyttning varje år.

Regionförstoringen har inneburit att Mälarkommunerna och Sala - Heby fått en mycket stor arbetsmarknad inom ett kort restidsavstånd. Inom 40 minuters restid har Köping-Arboga-Kungsör störst arbetsmarknad med runt 200 000 arbetstillfällen för respektive kommun.

Västerås i maj 2006

Magnus Månson
Chef för Näringslivsenheten
Länsstyrelsen i Västmanlands län

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	1
2 Inledning	2
2.1 Syfte och avgränsning samt definitioner	5
3 Kommunikationer och befolkningsutveckling	6
4 Arbetsmarknadens storlek	10

Bilagor:

- 1) *Största utpendlingssträckorna från Västmanlands läns kommuner år 2004*
- 2) *Arbetspendling för Västmanlands läns kommuner åren 1985-2004*
- 3) *Utpendling och antal arbetstillfällen inom 30, 40, 50 samt 60 minuters restid för Västmanlands läns kommuner år 2004. Med restider år 2006 för tåg/buss respektive bil.*
- 4) *Arbetstillfällen inom staten respektive privata företag i relation till befolkning år 2004*
- 5) *Sysselsatta invånare efter sektorer år 2004*

Referenser

1 Sammanfattning

De förbättrade kommunikationerna har haft stor betydelse för befolkningsutvecklingen

För kommunerna i Västmanlands län har kommunikationerna förbättrats rejält sedan mitten av 1990-talet, vilket har medfört en regionförstoring. Detta har haft en mycket positiv effekt på befolkningsutvecklingen för länet. Sambandet är starkt positivt mellan inrikes nettoflyttning och pendling, framförallt utpendling. Varje år 1968-1997 hade Västmanlands län inrikes nettoutflyttning. Under 1997 vände dock utvecklingen uppåt och under perioden 2001-2004 hade länet inrikes nettoinflyttning varje år.

Sambandet mellan inrikes flyttningar och arbetsmarknad på kommunnivå är svagt

Endast större förändringar i sysselsättningen påverkar inrikes nettoflyttning märkbart. Med de förbättrade kommunikationerna behöver inte människor flytta till arbetstillfällena i samma utsträckning som tidigare. Att flytta får också stora sociala och ekonomiska konsekvenser för många. Allt fler väljer istället att arbetspendla under en längre tid eller en kortare tid i väntan på ett arbete i hemkommunen.

Den ökande arbetspendlingen kan motverka jämställdheten

Män pendlar mer och längre sträckor än kvinnor. Detta kan medföra att männen får bättre löneutveckling och karriärmöjligheter än kvinnorna. Pendlingen tar tid, vilket kan medföra ökad stress och för barnfamiljer kan det medföra att männen tar ett minskat ansvar för barnen. I detta sammanhang har infrastrukturen för IT stor betydelse. Många långpendlare har möjlighet till distansarbete i hemmet en eller två dagar i veckan och även ett antal timmar vid tågresor. Snabbheten och tillgängligheten i tekniken är då viktig.

Låg andel statliga arbetstillfällen bidrar till ökad långpendling

Om Västmanlands län hade en andel arbetstillfällen inom staten som motsvarade befolkningsandelen 20-64 år i riket skulle utpendlingen till Stockholms län troligen vara betydligt lägre. Inom privata företag har Västmanlands län en andel arbetstillfällen som motsvarar befolkningsandelen i riket. Inom staten är dock andelen arbetstillfällen en procentenhet lägre än befolkningsandelen 20-64 år i riket, vilket motsvarar 3 500 arbetstillfällen.

Mälarkommunerna och Sala - Heby har en mycket stor arbetsmarknad

Inom 30 minuters restid har **Arboga** störst arbetsmarknad med ungefär 190 000 arbetstillfällen, följt av Heby och Västerås med 110 000. Minst arbetsmarknad har Skinnskatteberg med 10 000 arbetstillfällen.

Inom 40 minuters restid har **Kungsör** störst arbetsmarknad med ungefär 205 000 arbetstillfällen, följt av Arboga med 200 000, Köping med 195 000, Sala med 190 000, Heby med 170 000 samt Västerås med 160 000. Skinnskatteberg har mindre än 20 000 arbetstillfällen, Norberg har ungefär 35 000 och Fagersta 45 000.

Inom 50 minuters restid har **Köping** störst arbetsmarknad med 250 000 arbetstillfällen. Skinnskatteberg har nu en stor arbetsmarknad med ungefär 190 000 arbetstillfällen. Minst arbetsmarknad har Norberg med ungefär 60 000 arbetstillfällen. Fagersta har ungefär 125 000.

Inom 60 minuters restid har **Västerås** i särklass störst arbetsmarknad med ungefär 965 000 arbetstillfällen, vilket framförallt beror på att restiden med tåg till Stockholm är 53 minuter. Antalet arbetstillfällen i Stockholm är ungefär 515 000. Efter Västerås följer Arboga och Köping med ungefär 290 000 arbetstillfällen, Sala med 285 000, Kungsör med 265 000, Hallstahammar och Surahammar med 260 000 samt Heby med 250 000. Norberg har nu en stor arbetsmarknad med ungefär 165 000 arbetstillfällen. Fagersta har ungefär 150 000.

Definitioner

- Befolkning: personer med bostad i regionen oavsett om de förvärvsarbetar eller inte.
- Sysselsatt nattbefolkning: förvärvsarbetande med bostad i regionen, oavsett arbetsort.
- Sysselsatt dagbefolkning: förvärvsarbetande med arbetsplats i regionen, oavsett bostadsort.
- Antal arbetstillfällen: sysselsatt dagbefolkning.
- Arbetsmarknadens storlek: antal arbetstillfällen inom ett visst restidsavstånd.
- Arbetspendlare: person med arbetsplatsen i annan kommun än bostadskommunen.
- Restid med tåg/buss: från stationen i bostadskommunen till stationen i arbetskommunen.
- Restid med bil: från centrum i bostadskommunen till centrum i arbetskommunen.
- Inrikes nettoflyttning: inflyttning från övriga Sverige minus utflyttning till övriga Sverige.

2 Inledning

Enligt Länsstyrelseinstruktionen (SFS 2002:864) ska länsstyrelsen noga följa länets tillstånd och enligt Förordningen om regionalt utvecklingsarbete (SFS 2003:595) ska länsstyrelsen fortlopande följa utvecklingen i länet och de lokala arbetsmarknadsregionerna. Som ett led i dessa uppdrag tar Länsstyrelsen i Västmanlands län återkommande fram kunskapsunderlag med analyser och prognoser över befolkning, sysselsättning och arbetspendling för länet och dess kommuner. Användare är bland annat Länsstyrelsen, Länsarbetsnämnden, Landstinget, kommuner, departement, statliga verk, företag och organisationer samt media. Kunskapsunderlagen används i samhällsplanering och regionalt utvecklingsarbete, bland annat för de regionala tillväxt- och utvecklingsprogrammen (RTP och RUP). I denna rapport gör Länsstyrelsen en analys över kommunikationernas betydelse för befolkningsutvecklingen i Västmanlands län. Rapporten är gjord vid Länsstyrelsens Näringslivsenhet av Christer Carmegren.

För kommunerna i Västmanlands län har kommunikationerna förbättrats rejält sedan mitten av 1990-talet. Framförallt vad gäller järnväg med Mäljarbanan, Svealandsbanan och Bergslagspendeln. Även bilvägarna har förbättrats mycket, bland annat har ny motorväg byggts mellan Köping och Örebro. Norr om Mälaren har järnvägs kommunikationerna mellan Stockholm och Örebro förbättrats (Mäljarbanan). Söder om Mälaren har järnvägs kommunikationerna mellan Stockholm och Arboga förbättrats (Svealandsbanan). Banverket har rustat upp järnvägen mellan Fagersta och Västerås (Bergslagspendeln) och ny vagnspark har satts in. Även mellan Västerås, Sala, Heby och Uppsala har kommunikationerna förbättrats.

Ytterligare förbättringar av kommunikationerna är planerade, framförallt åren 2010-2015.

- Enligt Banverket ska Citybanan i Stockholms län vara klar år 2013, vilket dock innebär en försening med två år. Enligt ursprungsplaneringen skulle den dock vara klar redan år 2011. Citybanan kommer att lösa kapacitetsproblemen genom centrala Stockholm, vilket medför positiva effekter även för Mäljarbanan och Svealandsbanan.
- Åren 2006-2010 planerar Banverket endast vissa mindre förbättringar på Mäljarbanan och Svealandsbanan. Åren 2010-2015 planeras däremot stora förbättringar. På Mäljarbanan planeras ökat kapacitet, vilket ska minska restiden ytterligare och ge mindre störningar samt bättre punktlighet. På Svealandsbanan planeras partiellt dubbelspår, vilket ska öka turtätheten och ge mindre störningar samt bättre punktlighet.
- Motorväg Västerås-Västjädra och förbifart Sala med mitträcke kommer att byggas åren 2006-2008. Byggstart av motorväg Enköping-Sagån planeras till 2006 eller 2007.

Mellan åren 1997 och 2004 har antalet utpendlare från länets kommuner ökat från 21 938 till 28 301. Antalet inpendlare till länets kommuner har ökat från 19 488 till 23 531.

Över länsgränsen har antalet utpendlare ökat från 9 045 till 13 161 och antalet inpendlare har ökat från 6 595 till 8 391. Länsstyrelsen bedömer att pendlingen fortsätter öka, framförallt utpendlingen. Se prognoser i Länsstyrelsens rapport 2004:30¹. Enligt Långtidsutredningen 2003/04² förväntas en framtida arbetskraftsbrist i flera län inom pendlingsavstånd, framförallt för Stockholms län men även för Örebro län och Dalarnas län. Det syns en tydlig trend mot regionförstoring på grund av de kraftigt förbättrade pendlingsmöjligheterna. Se bilaga 1-3.

---

¹ Länsstyrelsen i Västmanlands län, rapport 2004:30, Befolkning och arbetsmarknad i Västmanlands län 2010 – Prognoser för varje kommun 2004-2020.

² Finansdepartementet, NUTEK, Inregia AB, 2004, Regional utveckling – utsikter till 2020, Bilaga 3 till LU 2003/04, sidorna 79-90.

Sedan 1997 har andelen utpendlare av sysselsatt nattbefolkning³ ökat för samtliga kommuner utom Skinnskatteberg. Arboga har haft den största ökningen med tio procentenheter.

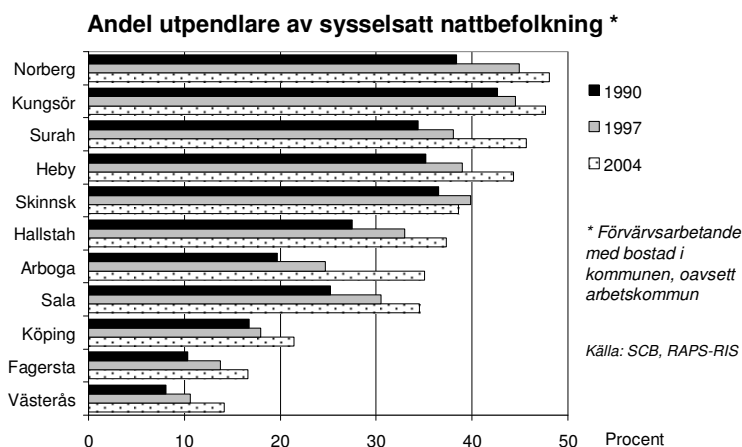

Diagram 1

De förbättrade kommunikationerna har haft en mycket positiv inverkan på länets befolkningsutveckling. År 1997 hade länet en nettoutflyttning till övriga Sverige med 1 422 personer. Därefter vände utvecklingen uppåt och år 2001 hade länet en nettoinflyttning från övriga Sverige med 579 personer. Att ha tillgång till en stor arbetsmarknad inom ett kort restidsavstånd kombinerat med möjligheten till ett boende i naturskön miljö betyder mycket. Västmanlands län erbjuder bra bostäder med priser betydligt under nivåerna i Stockholms län.

Sambandet mellan inrikes flyttningar och arbetsmarknad på kommunnivå är svagt, speciellt för Västmanlands län som ingår i tätbefolkade Stockholm-Mälardalenregionen. Endast större förändringar i sysselsättningen påverkar inrikes nettoutflyttning märkbart. Med de förbättrade kommunikationerna behöver inte människor flytta till arbetstillfällena i samma utsträckning som tidigare. Dessutom tillkommer det som Länsarbetsnämnden brukar kalla "Tandemproblematiken". Det vill säga att många människor lever i parrelationer och blir en person i relationen arbetslös behöver även den andra personen i relationen få arbete på den eventuella nya arbetsorten för att det ska vara meningsfullt att flytta. Detta minskar ytterligare benägenheten att flytta och ökar benägenheten att arbetspendla. Att flytta får också stora sociala och ekonomiska konsekvenser för många. För en barnfamilj kan det till exempel innebära att hus måste säljas och att barnen måste byta skola. Allt fler väljer istället att arbetspendla under en längre tid eller en kortare tid i väntan på ett arbete i hemkommunen. Att sambandet mellan inrikes flyttningar och arbetsmarknad på kommunnivå är svagt beskrivs i rapporten *Värdet av att flytta och att stanna – om flyttningsbeslut, platsanknytning och livsvärden*⁴.

Den ökande arbetspendlingen kan dock motverka jämställdheten. Män pendlar mer och längre sträckor än kvinnor. Detta kan medföra att männen får bättre löneutveckling och karriärmöjligheter än kvinnorna. Pendlingen tar tid vilket kan medföra ökad stress och för barnfamiljer kan det medföra att männen tar ett minskat ansvar för barnen. Se artikel i Dagens Nyheter 2004-05-30 av Tora Friberg, professor i kulturgeografi vid Linköpings Universitet. I detta sammanhang har infrastrukturen för IT stor betydelse. Många långpendlare har möjlighet till distansarbete i hemmet en eller två dagar i veckan och även ett antal timmar vid tågresor. Snabbheten och tillgängligheten i tekniken är då viktig.

³ Förvärvsarbetande med bostad i kommunen, oavsett arbetskommun.

⁴ Garvill, Malmberg, Westin, 2000, Rapport 2 från regionalpolitiska utredningen, rapportdelen, sidorna 46-47 och 74-76.

För Västmanlands län var utpendlingen till Stockholms län 4 532 personer år 2004. Inpendlingen från Stockholms län var 1 190 personer och nettoutpendlingen 3 342 personer. Västmanlands län hade totalt en nettoutpendling till övriga län med nästan 4 800 personer. Stockholms län hade totalt en nettoinpendling från övriga län med nästan 55 200 personer.

Av befolkningen 20-64 år i riket år 2004

- hade 2,8 procent sin bostad i Västmanlands län och 21,8 procent i Stockholms län.

Av de sysselsatta 20-64 år i riket år 2004

- hade 2,7 procent sin arbetsplats i Västmanlands län och 23,3 procent i Stockholms län.
- inom staten hade 1,8 procent sin arbetsplats i Västmanlands län och 27,9 procent i Stockholms län.
- inom privata företag hade 2,8 procent sin arbetsplats i Västmanlands län och 26,0 procent i Stockholms län.

Av befolkningen 20-64 år i Västmanlands län år 2004

- arbetade 7 295 inom staten. Antalet arbetstillfällen inom staten i länet var 6 341. Nästan 1 000 fler arbetade inom staten än det fanns arbetstillfällen i länet.
- arbetade 69 424 inom privata företag. Antalet arbetstillfällen i privata företag i länet var 66 046. Nästan 3 400 fler arbetade inom privata företag än det fanns arbetstillfällen i länet.

Inom privata företag har Västmanlands län en andel arbetstillfällen som motsvarar befolkningsandelen i riket. Inom staten är dock andelen arbetstillfällen en procentenhet lägre än befolkningsandelen 20-64 år i riket, vilket motsvarar 3 500 arbetstillfällen. Om Västmanlands län hade en andel arbetstillfällen inom staten som motsvarade befolkningsandelen skulle utpendlingen till Stockholms län troligen vara betydligt lägre. Se bilaga 4 och 5.

2.1 Syfte och avgränsning samt definitioner

Syfte

Att ge en bild över sambandet mellan de förbättrade kommunikationerna för Västmanlands läns kommuner sedan mitten av 1990-talet och befolkningsutvecklingen. Att ge en bild över arbetsmarknadens storlek för varje kommun i Västmanlands län. Att visa vad det betyder för befolkningsutvecklingen att ha tillgång till en stor arbetsmarknad inom ett kort restidsavstånd.

Avgränsning

- Arbetspendling, inrikes nettoflyttning, arbetsmarknadens storlek samt andel utpendlare av sysselsatt nattbefolkning för Västmanlands läns kommuner. Pendling till studier ingår inte.

Definitioner

- Befolkning: personer med bostad i regionen oavsett om de förvärvsarbetar eller inte.
- Sysselsatt nattbefolkning: förvärvsarbetande med bostad i regionen, oavsett arbetsort.
- Sysselsatt dagbefolkning: förvärvsarbetande med arbetsplats i regionen, oavsett bostadsort.
- Antal arbetstillfällen: sysselsatt dagbefolkning.
- Arbetsmarknadens storlek: antal arbetstillfällen inom ett visst restidsavstånd.
- Arbetspendlare: person med arbetsplatsen i annan kommun än bostadskommunen.
- Restid med tåg/buss: från stationen i bostadskommunen till stationen i arbetskommunen.
- Restid med bil: från centrum i bostadskommunen till centrum i arbetskommunen.
- Inrikes nettoflyttning: inflyttning från övriga Sverige minus utflyttning till övriga Sverige.

Vid resa med bil antas resan i genomsnitt vara från ”dörr till dörr”. Vissa bilpendlare har arbetsplatsen närmare än kommuncentrum i arbetsorten och vissa bilpendlare har arbetsplatsen längre bort än kommuncentrum i arbetsorten. I genomsnitt per bilpendlare antas restiden i genomsnitt bli från kommuncentrum till kommuncentrum.

Vid resa med tåg/buss tillkommer restid från bostaden till stationen i bostadsorten och från stationen till arbetet i arbetsorten. Detta är dock inte inräknat i restiden eftersom tåg/busspendlare till skillnad från de flesta bilpendlare i viss mån kan utnyttja restiden till att arbeta, läsa eller vila med mera. De bilpendlare som endast är passagerare kan också i viss mån utnyttja restiden men förlorar en del tid vid administrationen av samåkandet.

Källor

Restider med tåg/buss (i februari 2006): www.resplus.se

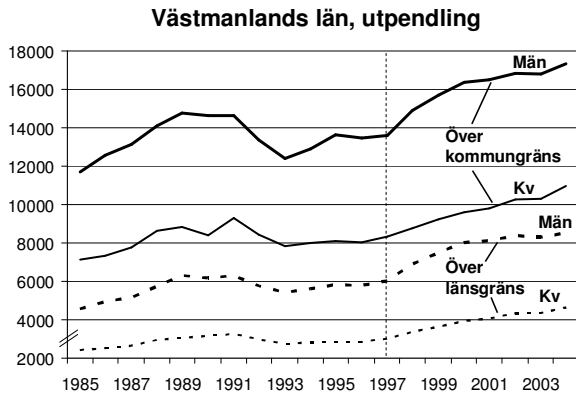
Restider med bil (i februari 2006): www.opel.com - Route Planner

All övrig statistik är från SCB, RAPS-RIS eller SCB, RAMS

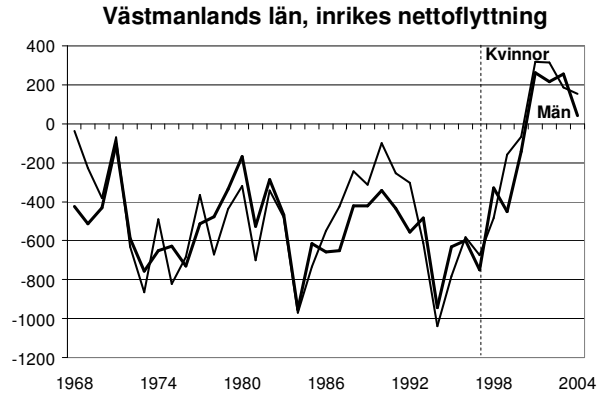
3 Kommunikationer och befolkningsutveckling

Västmanlands län har haft en mycket positiv utveckling av inrikes nettoutflyttning sedan 1997. Länsstyrelsen gör antagandet att det framförallt beror på att kommunikationerna förbättrats rejält. Ett bra exempel är tågförbindelsen mellan Västerås och Stockholm. Mellan åren 1996 och 2003 minskade restiden från 80 minuter till 53 minuter. Hösten 2002 utökades antalet avgångar till minst två gånger per timme under dagtid i bägge riktningarna. Det syns framförallt en tydlig positiv förändring av inrikes nettoutflyttning för Mälarkommunerna som 1997 fick mycket förbättrade tågförbindelser med Mälardbanan och Svealandsbanan. Diagram 2-4 tillsammans med tabell 1 visar att sambandet är starkt positivt mellan inrikes nettoutflyttning och pendling, framförallt utpendling. Regionförstoringen har haft en mycket positiv effekt på befolkningsutvecklingen för Västmanlands län.

Källa: SCB, RAPS-RIS

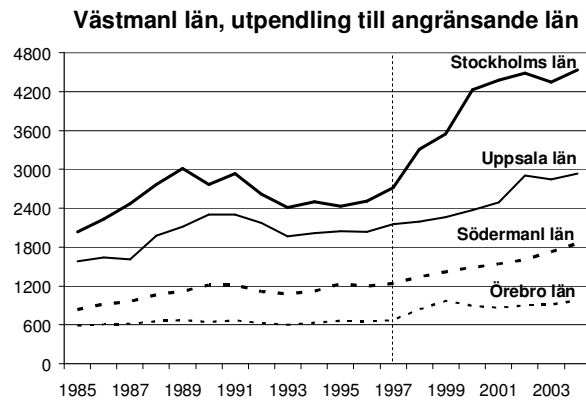
Diagram 2

Källa: SCB, RAPS-RIS

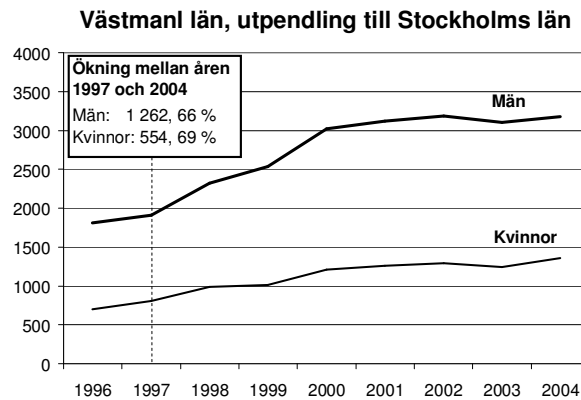
Diagram 3

Varje år 1968-1997 hade Västmanlands län inrikes nettoutflyttning. Under 1997 vände dock utvecklingen uppåt och under perioden 2001-2004 hade länet inrikes nettoinflyttning varje år.

Källa: SCB, RAPS-RIS

Diagram 4

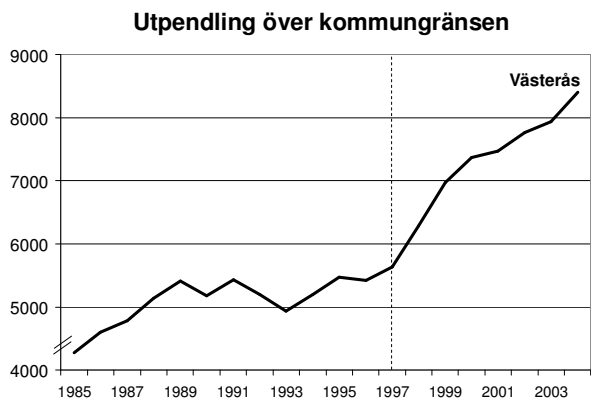
Källa: SCB, RAMS (1996-1999) RAPS-RIS(2000-2004)

Diagram 5

Tabell 1
Korrelation (Pearson), Västmanlands län

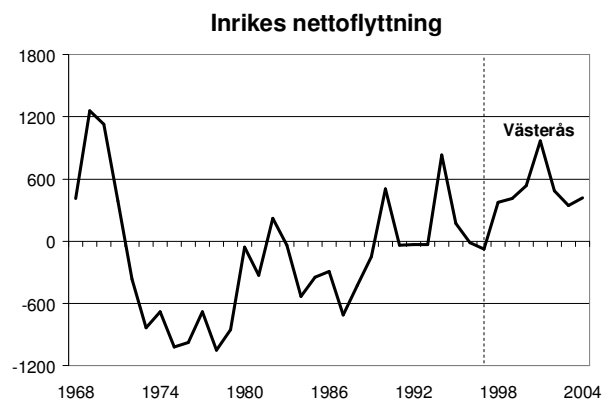
Variabel	Inpendling över kommungräns	Inpendling över länsgräns	Utpendling över kommungräns	Utpendling över länsgräns
Inrikes nettoutflyttning	0.82**	0.67**	0.88**	0.87**

** Signifikant på enprocentsnivån (dubbelsidigt test). Tjugo observationer ingår i testet (årsdata 1985-2004). Korrelationen mäter det linjära sambandet mellan två variabler och varierar mellan 0 (minimal) och 1 (maximal).

Källa: SCB, RAPS-RIS

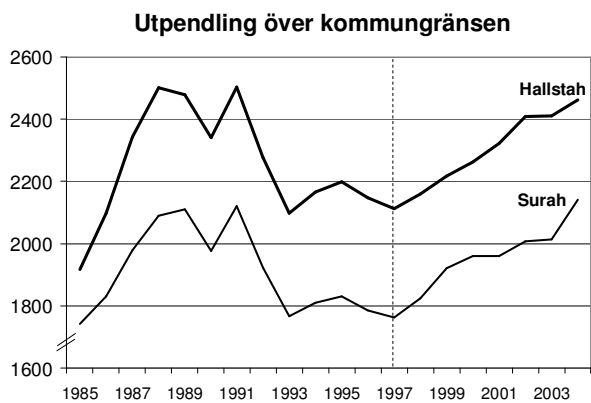
Diagram 6

Källa: SCB, RAPS-RIS

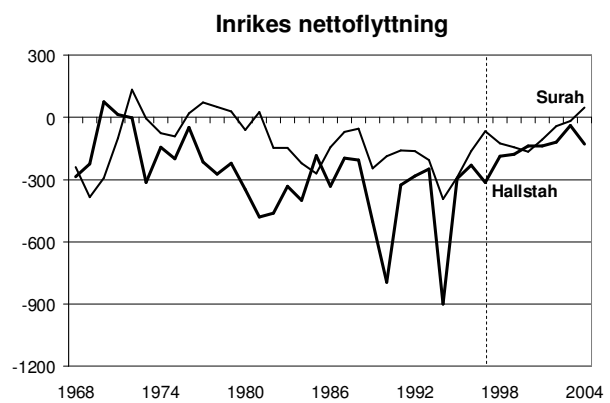
Diagram 7

Västerås har haft en positiv trend av inrikes nettoflyttning ända sedan slutet av 1980-talet men har fått en stabilare utveckling efter 1997. Åren 1998-2004 har antalet varit mellan 340 och 540 personer varje år, förutom år 2001 då antalet var 969 personer. Från Västerås nås idag över 960 000 arbetstillfällen inom en timmes restid⁵, varav drygt hälften i Stockholms kommun. Se avsnitt 4 och bilaga 1-3.

Källa: SCB, RAPS-RIS

Diagram 8

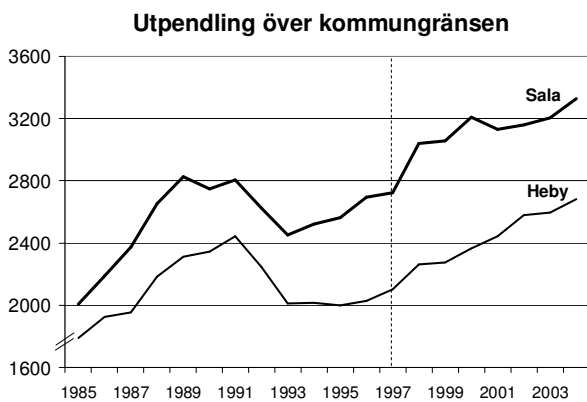
Källa: SCB, RAPS-RIS

Diagram 9

Hallstahammar och Surahammar har haft en positiv trend av inrikes nettoflyttning sedan mitten av 1990-talet. Närheten till expanderande Västerås betyder mycket. Antalet arbetstillfällen i Västerås ökade med nästan 5 500 mellan åren 1997 och 2004. Under samma period ökade utpendlingen med 264 personer från Hallstahammar till Västerås och med 228 personer från Surahammar till Västerås. Den kraftiga befolkningsökningen för Västerås sedan 1997 med åtföljande ökning av bostadspriserna har fått tydliga "överspillningseffekter" på dessa bägge kommuner. Småhuspriserna nästan fördubblades i Västerås under perioden 1997-2004 och ökar sedan 2002 mycket kraftigt i Hallstahammar⁶. Se avsnitt 4 och bilaga 1-3.

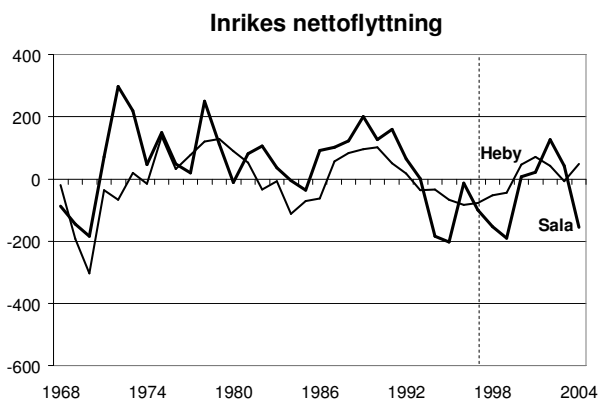
⁵ Se sidan 5 för definition av restid.

⁶ Källa: www.scb.se > Specialingångar > Regioner och kommuner > Regional statistik efter ämne > Boende, byggande och bebyggelse > Fastighetspriser och lagfarter för kommuner > Försålda småhus efter region (kommun, län, riket) och fastighetstyp. År 1990-2004.

Källa: SCB, RAPS-RIS

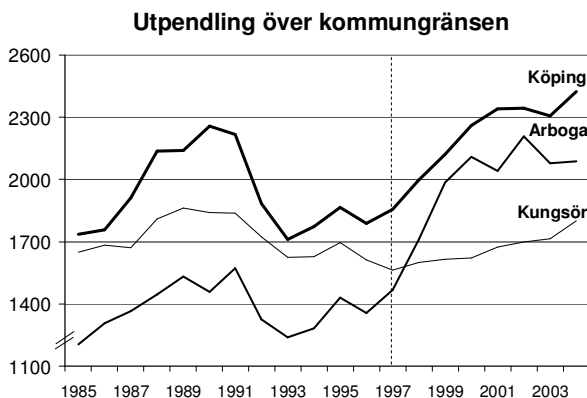
Diagram 10

Källa: SCB, RAPS-RIS

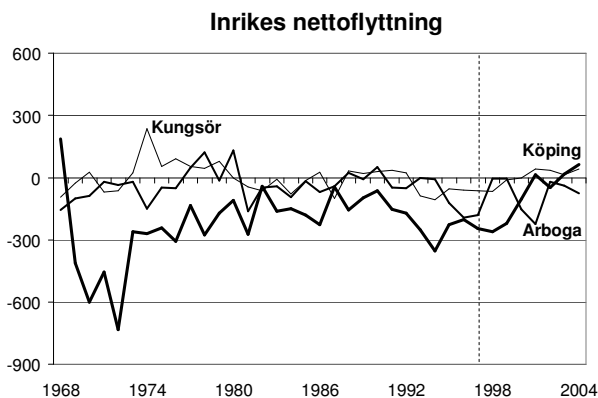
Diagram 11

Sala och Heby samt Västerås är de enda kommuner som har haft inrikes nettoinflyttning under perioden 1985-2004. Åren 2000-2003 hade Sala inrikes nettoinflyttning men år 2004 blev det ett kraftigt minus. Detta berodde troligen på att Sala fick en minskad sysselsättning med drygt 240 personer år 2003 (motsvarande 7 procent), varav merparten inom offentlig verksamhet. Under 2005 blev det dock klart med etablering av ett fängelse i Sala, vilket antas sysselsätta ungefär 200 personer. Sala förväntas återigen få inrikes nettoinflyttning de kommande åren. Från Sala nås idag ungefär 190 000 arbetstillfällen inom 40 minuters restid⁷. Se avsnitt 4 och bilaga 1-3.

Källa: SCB, RAPS-RIS

Diagram 12

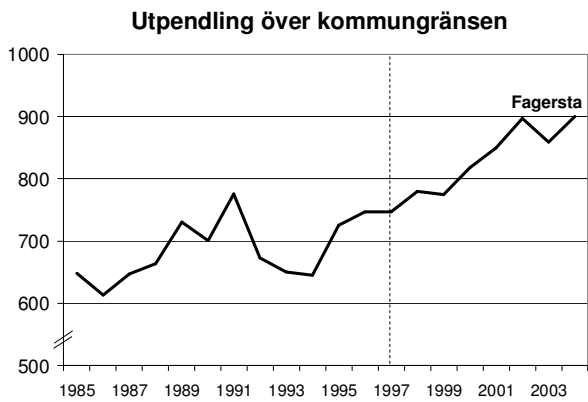

Källa: SCB, RAPS-RIS

Diagram 13

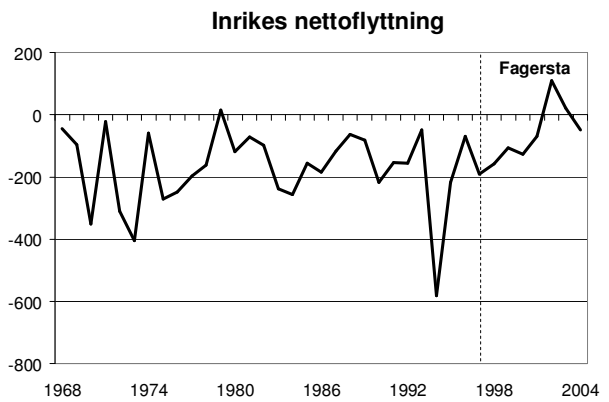
Arboga var tidigare en inpendlingskommun men är sedan 1997 en utpendlingskommun, vilket framförallt beror på att Volvo och ABB gjort stora personalneddragningar i Arboga. Mellan åren 1997 och 2004 har Arbogas utpendling ökat med drygt 600 personer eller 42 procent. Att Arboga inte fått förbättrad inrikes nettoflyttning sedan 1997 trots de rejält förbättrade kommunikationerna beror troligen på dessa personalneddragningar. De kommande åren förväntas dock Arboga få förbättrad inrikes nettoflyttning. Från Arboga nås idag ungefär 190 000 arbetstillfällen inom 30 minuters restid. Både Köping och Kungsör har haft en positiv trend av inrikes nettoflyttning sedan slutet av 1990-talet. Inom 40 minuters restid nås idag 195 000 arbetstillfällen från Köping och 205 000 från Kungsör. Se avsnitt 4 och bilaga 1-3.

⁷ Se sidan 5 för definition av restid.

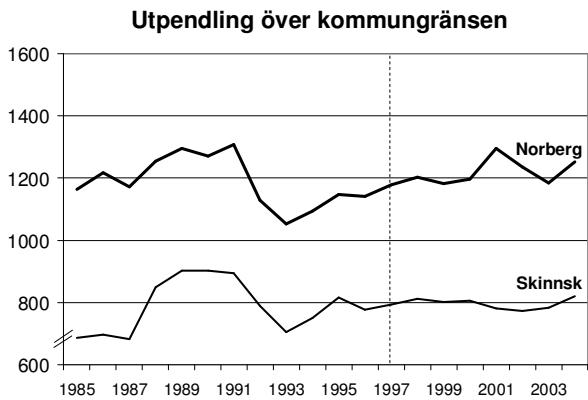
Källa: SCB, RAPS-RIS

Diagram 14

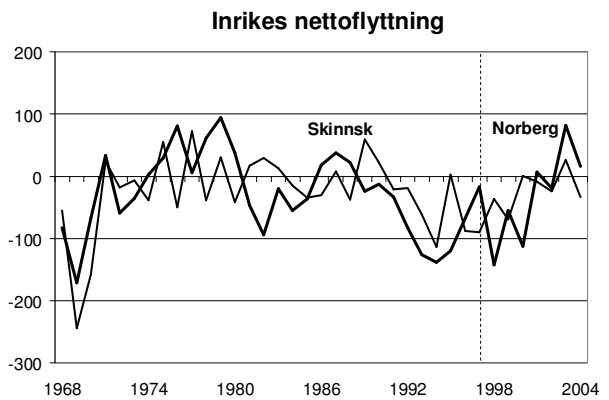
Källa: SCB, RAPS-RIS

Diagram 15

Källa: SCB, RAPS-RIS

Diagram 16

Källa: SCB, RAPS-RIS

Diagram 17

Fagersta, Norberg samt Skinnskatteberg har en betydligt mindre arbetsmarknad inom kort restidsavstånd än övriga kommuner i länet. Detta beror både på det längre geografiska avståndet till kommuner med många arbetstillfällen och att kommunikationerna inte förbättrats lika mycket som för Mälarkommunerna. Förbättringar har dock gjorts på Bergslagspendeln och vägarna från norra länsdelen. Sedan sommaren 2001 går det ett snabbtåg på 48 minuter mellan Skinnskatteberg och Örebro, vilket på sikt förväntas ha stor betydelse för Skinnskatteberg. Förutom många arbetstillfällen har Örebro även ett Universitet och möjligheterna till studier vid tågresa är goda. Norra länsdelen har ett starkt näringsliv med flera stora industriföretag och erbjuder boende i naturskön miljö. Samtliga tre kommuner har haft en positiv trend av inrikes nettoflyttning sedan mitten av 1990-talet. Att få kortare restidsavstånd till kommuner med många arbetstillfällen och diversifierad arbetsmarknad är dock mycket viktigt för den framtida befolkningsutvecklingen. Se avsnitt 4 och bilaga 1-3.

4 Arbetsmarknadens storlek

Antal arbetstillfällen som nås inom ett visst restidsavstånd är ett mått på arbetsmarknadens storlek för en kommuns befolkning. Mälarkommunerna och Sala - Heby har en mycket stor arbetsmarknad inom 40 minuters restid.

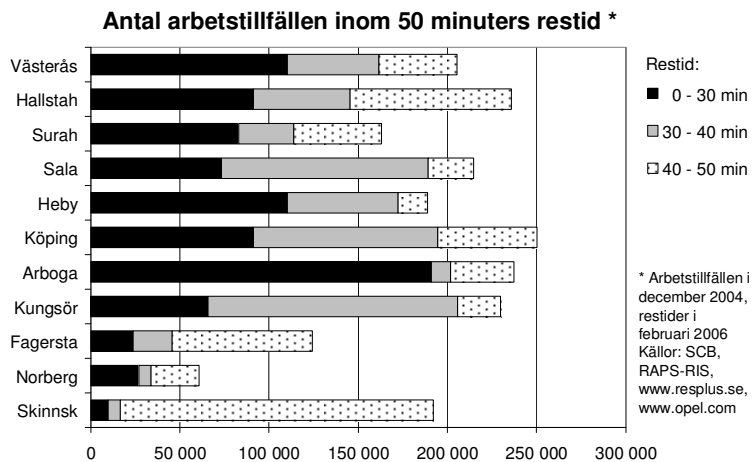

Diagram 18

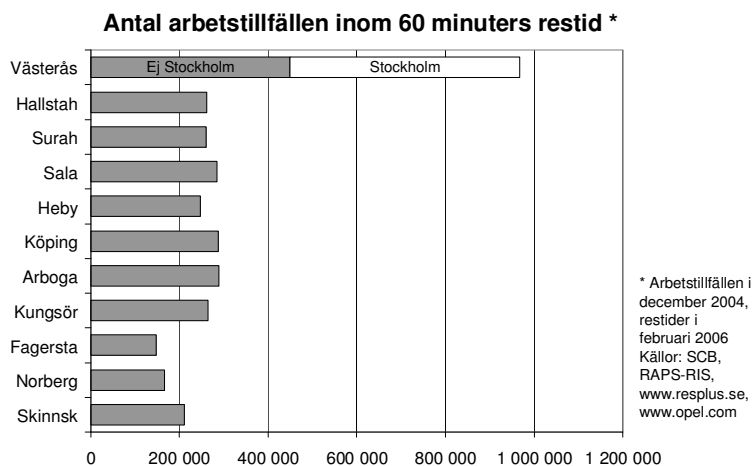

Diagram 19

Inom 30 minuters restid har **Arboga** störst arbetsmarknad med ungefär 190 000 arbetstillfällen, följt av Heby och Västerås med 110 000. Därefter följer Hallstahammar och Köping med ungefär 90 000. Minst arbetsmarknad har Skinnskatteberg med 10 000 arbetstillfällen. Både Norberg och Fagersta har mindre än 30 000 arbetstillfällen.

Inom 40 minuters restid har **Kungsör** störst arbetsmarknad med ungefär 205 000 arbetstillfällen, följt av Arboga med 200 000, Köping med 195 000, Sala med 190 000, Heby med 170 000 samt Västerås med 160 000. Skinnskatteberg har mindre än 20 000 arbetstillfällen, Norberg har ungefär 35 000 och Fagersta 45 000.

Inom 50 minuters restid har **Köping** störst arbetsmarknad med 250 000 arbetstillfällen, följt av Arboga och Hallstahammar med 235 000, Kungsör med 230 000, Sala med 215 000 samt Västerås med 205 000. Skinnskatteberg har nu en stor arbetsmarknad med ungefär 190 000 arbetstillfällen. Minst arbetsmarknad har Norberg med ungefär 60 000 arbetstillfällen. Fagersta har ungefär 125 000.

Inom 60 minuters restid har Västerås i särklass störst arbetsmarknad med ungefär 965 000 arbetstillfällen, vilket framförallt beror på att restiden med tåg till Stockholm är 53 minuter. Antalet arbetstillfällen i Stockholm är ungefär 515 000. Efter Västerås följer Arboga och Köping med ungefär 290 000 arbetstillfällen, Sala med 285 000, Kungsör med 265 000, Hallstahammar och Surahammar med 260 000 samt Heby med 250 000. Norberg har nu en stor arbetsmarknad med över 165 000 arbetstillfällen. Fagersta har ungefär 150 000.

Förutsättningar för pendling

Antalet utpendlare och andelen utpendlare av sysselsatt nattbefolkning⁸ från en kommun beror på antal arbetstillfällen inom ett visst restidsavstånd, storleken på sysselsatt nattbefolkning, näringslivsstruktur med mera. Pendlingsbenägenheten ökar om restiden med tåg/buss är kortare eller marginellt längre än med bil. Se bilaga 3.

Inom 30 minuters restid sker utpendling oavsett övriga förutsättningar. Av 44 utpendlingssträckor från länets kommuner är det 41 som har minst tjugo utpendlare år 2004. Det är 38 utpendlingssträckor som har minst 0,5 procent i utpendling av sysselsatt nattbefolkning.

Mellan 31 och 40 minuters restid sker utpendling om sysselsatt nattbefolkning i kommunen är minst 10 000 eller om kommunen som nås inom denna restid har minst 10 000 arbetstillfällen. Mellan kommuner med liknande näringslivsstruktur (Surahammar och Fagersta samt Skinnskatteberg) sker dock pendling trots att både sysselsatt nattbefolkning och antalet arbetstillfällen är betydligt färre. Av 31 utpendlingssträckor från länets kommuner är det 18 som har minst tjugo utpendlare år 2004. Det är 14 utpendlingssträckor som har minst 0,5 procent i utpendling av sysselsatt nattbefolkning. Utpendlingen påverkas av hur stor arbetsmarknaden är inom 30 minuters restid. Arboga har en mycket stor arbetsmarknad inom 30 minuters restid och har därför en låg andel av sysselsatt nattbefolkning som pendlar över 30 minuter.

Mellan 41 och 50 minuters restid sker utpendling om sysselsatt nattbefolkning i kommunen är minst 30 000 eller om kommunen som nås inom denna restid har minst 30 000 arbetstillfällen. Av 51 utpendlingssträckor från länets kommuner är det 16 som har minst tjugo utpendlare år 2004. Det är 10 utpendlingssträckor som har minst 0,5 procent i utpendling av sysselsatt nattbefolkning. Utpendlingen påverkas av hur stor arbetsmarknaden är inom 40 minuters restid. Mälarkommunerna och Sala-Heby har en mycket stor arbetsmarknad inom 40 minuters restid och har därför en låg andel av sysselsatt nattbefolkning som pendlar över 40 minuter.

Mellan 51 och 60 minuters restid gäller ungefär samma förutsättningar för pendling som mellan 41 och 50 minuters restid. Utpendlingen påverkas av hur stor arbetsmarknaden är inom 50 minuters restid.

Från flera kommuner som är stora till ytan är utpendlingen stor från vissa kommundelar. Sala är stort till ytan och från de västra delarna av Sala är restiden till Fagersta och Norberg betydligt kortare än från kommuncentrum i Sala, vilket förklarar den stora utpendlingen till Fagersta och Norberg. Skinnskatteberg är också stort till ytan och från den södra delen är restiden till Köping betydligt kortare än från kommuncentrum, vilket förklarar den stora utpendlingen från Skinnskatteberg till Köping. Till den södra delen av Lindesberg (med tätorterna Frövi och Fellingsbro) är restiden från Arboga betydligt kortare än till kommuncentrum, vilket förklarar den stora utpendlingen från Arboga till Lindesberg.

---

⁸ Förvärvsarbetande med bostad i kommunen, oavsett arbetskommun.

Bilaga 1

Största utpendlingssträckorna från Västmanlands läns kommuner år 2004

Från:	Till:	Utpendling år 1997	Utpendling år 2004	Ökning	Ökning %
Västerås	Stockholms län *	1592	2922	1330	84
	Hallstahammar	670	871	201	30
	Eskilstuna	566	797	231	41
	Enköping	361	517	156	43
	Köping	356	422	66	19
	Surahammar	264	354	90	34
	Sala	278	295	17	6
	Uppsala	214	275	61	29
	Örebro	110	204	94	85
	Göteborg	93	152	59	63
	Fagersta	86	122	36	42
Arboga	105	121	16	15	
Hallstahammar	Västerås	1382	1646	264	19
	Köping	253	254	1	0
	Surahammar	107	127	20	19
	Eskilstuna	79	115	36	46
	Stockholms län *	81	87	6	7
Surahammar	Västerås	1247	1475	228	18
	Hallstahammar	227	287	60	26
	Stockholms län *	27	77	50	185
	Fagersta	68	75	7	10
	Eskilstuna	14	34	20	143
	Köping	28	33	5	18
Sala	Västerås	1429	1636	207	14
	Stockholms län *	233	353	120	52
	Heby	240	339	99	41
	Avesta	245	265	20	8
	Uppsala	161	228	67	42
	Enköping	90	129	39	43
	Fagersta	36	35	-1	-3
	Norberg	24	30	6	25
Heby	Uppsala	968	1362	394	41
	Sala	429	400	-29	-7
	Stockholms län *	255	353	98	38
	Västerås	124	145	21	17
	Enköping	79	89	10	13
	Tierp	72	79	7	10
	Gävle	26	38	12	46

Fortsättning på nästa sida

Från:	Till:	Utpendling år 1997	Utpendling år 2004	Ökning	Ökning %
Köping	Västerås	685	840	155	23
	Arboga	286	313	27	9
	Kungsör	185	286	101	55
	Hallstahammar	164	226	62	38
	Stockholms län *	125	195	70	56
	Eskilstuna	80	132	52	65
	Örebro	35	67	32	91
	Skinnskatteberg	18	46	28	156
Arboga	Köping	526	736	210	40
	Örebro	241	359	118	49
	Kungsör	144	242	98	68
	Västerås	144	191	47	33
	Eskilstuna	76	127	51	67
	Stockholms län *	57	94	37	65
	Lindesberg	65	79	14	22
	Enköping	15	30	15	100
Kungsör	Köping	707	755	48	7
	Eskilstuna	245	361	116	47
	Arboga	307	239	-68	-22
	Västerås	102	156	54	53
	Stockholms län *	42	77	35	83
	Örebro	18	39	21	117
Fagersta	Västerås	161	184	23	14
	Norberg	110	118	8	7
	Surahammar	87	89	2	2
	Skinnskatteberg	51	82	31	61
	Avesta	66	78	12	18
	Stockholms län *	34	59	25	74
	Smedjebacken	38	46	8	21
Norberg	Fagersta	634	638	4	1
	Avesta	248	291	43	17
	Västerås	57	73	16	28
	Stockholms län *	22	41	19	86
Skinnsk	Fagersta	291	274	-17	-6
	Köping	243	230	-13	-5
	Västerås	79	92	13	16
	Surahammar	17	34	17	100

* Summa kommuner i Stockholms län dit utpendlingen är minst 5 personer för respektive kommun. För Västerås visas utpendling på minst 100 och för övriga kommuner visas utpendling på minst 30.

Källa: SCB, RAPS-RIS

Bilaga 2

Arbetspendling för Västmanlands läns kommuner åren 1985-2004

Källa: SCB, RAPS-RIS

Inpendling män	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Skinnskatteberg	135	145	149	119	90	122	104	108	102	97	110	148	144	184	196	195	185	248	211	255
Surahammar	317	291	353	370	390	434	361	362	334	304	341	358	385	429	415	384	424	458	475	504
Heby	251	302	286	316	324	353	320	286	306	301	304	304	307	290	329	391	414	389	413	430
Kungsör	291	307	348	373	358	408	425	369	286	338	357	339	333	410	439	517	511	488	527	558
Hallstahammar	765	778	726	722	818	769	749	676	616	694	770	772	773	806	805	817	795	855	834	951
Norberg	148	187	172	173	220	218	269	232	193	208	220	226	191	192	199	233	200	218	210	200
Västerås	4846	4935	5409	5573	5773	5788	6052	5639	5242	5843	6096	6386	5739	6370	6566	7192	6501	6819	6593	6734
Sala	651	770	766	839	812	810	747	649	612	625	646	624	638	614	680	643	754	693	682	700
Fagersta	985	1120	1158	1250	1264	1214	1175	1079	931	972	1114	1061	1075	1086	1070	1114	1110	1157	1174	1191
Köping	1535	1662	1743	1794	1704	1633	1608	1486	1387	1445	1582	1574	1577	1621	2474	1692	1691	1712	1789	1917
Arboga	1183	1179	1176	1243	1285	1302	1257	1171	1085	1023	1113	1066	1013	987	957	939	955	899	924	916
Västmanlands län	11107	11676	12286	12772	13038	13051	13067	12057	11094	11850	12653	12858	12175	12989	14130	14117	13540	13936	13832	14356
Inpendling kvinnor	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Skinnskatteberg	63	60	62	69	72	88	84	92	74	75	73	92	74	97	105	108	98	123	122	140
Surahammar	162	192	202	213	216	215	202	195	192	203	221	226	230	243	268	259	267	275	284	307
Heby	193	206	199	206	164	185	207	202	225	244	266	257	231	254	250	279	272	292	331	349
Kungsör	274	282	285	272	256	288	300	282	257	237	227	253	258	282	345	381	388	378	384	408
Hallstahammar	488	498	494	516	532	490	527	520	505	514	525	540	526	541	612	607	599	659	707	767
Norberg	131	128	120	123	127	149	174	182	150	143	145	154	136	129	120	138	129	142	131	136
Västerås	2517	2552	2730	3166	3181	2610	3581	3116	3027	2915	3046	3302	3242	3961	3599	3773	3697	4062	3781	4142
Sala	588	601	625	616	603	643	648	623	552	544	579	563	550	493	516	505	534	545	522	524
Fagersta	649	692	739	813	872	854	853	782	763	757	793	731	718	722	737	746	761	735	702	786
Köping	972	1013	1018	1137	1155	1053	1115	1079	1023	1090	1092	951	929	948	990	980	995	998	1071	1122
Arboga	358	341	364	443	423	554	444	424	414	415	418	409	419	439	461	466	521	484	492	494
Västmanlands län	6395	6565	6838	7574	7601	7129	8135	7497	7182	7137	7385	7478	7313	8109	8003	8242	8261	8693	8527	9175
Inpendling totalt	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Skinnskatteberg	198	205	211	188	162	210	188	200	176	172	183	240	218	281	301	303	283	371	333	395
Surahammar	479	483	555	583	606	649	563	557	526	507	562	584	615	672	683	643	691	733	759	811
Heby	444	508	485	522	488	538	527	488	531	545	570	561	538	544	579	670	686	681	744	779
Kungsör	565	589	633	645	614	696	725	651	543	575	584	592	591	692	784	898	899	866	911	966
Hallstahammar	1253	1276	1220	1238	1350	1259	1276	1196	1121	1208	1295	1312	1299	1347	1417	1424	1394	1514	1541	1718
Norberg	279	315	292	296	347	367	443	414	343	351	365	380	327	321	319	371	329	360	341	336
Västerås	7363	7487	8139	8739	8954	8398	9633	8755	8269	8758	9142	9688	8981	10331	10165	10965	10198	10881	10374	10876
Sala	1239	1371	1391	1455	1415	1453	1395	1272	1164	1169	1225	1187	1188	1107	1196	1148	1288	1238	1204	1224
Fagersta	1634	1812	1897	2063	2136	2068	2028	1861	1694	1729	1907	1792	1793	1808	1807	1860	1871	1892	1876	1977
Köping	2507	2675	2761	2931	2859	2686	2723	2565	2410	2535	2674	2525	2506	2569	3464	2672	2686	2710	2860	3039
Arboga	1541	1520	1540	1686	1708	1856	1701	1595	1499	1438	1531	1475	1432	1426	1418	1405	1476	1383	1416	1410
Västmanlands län	17502	18241	19124	20346	20639	20180	21202	19554	18276	18987	20038	20336	19488	21098	22133	22359	21801	22629	22359	23531

Notera: År 1999 har Köping ett fel i inpendlingsstatistiken med runt 800 män.

Utpendling män	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Skinnskatteberg	412	426	428	566	582	580	535	480	429	478	527	496	492	505	494	489	480	480	486	516
Surahammar	1013	1084	1177	1243	1258	1267	1224	1119	1014	1051	1093	1064	1033	1093	1133	1186	1165	1169	1173	1247
Heby	980	1095	1105	1210	1287	1313	1405	1303	1174	1188	1196	1211	1223	1361	1356	1401	1431	1500	1527	1572
Kungsör	1060	1067	1055	1103	1130	1138	1121	1041	968	953	1046	1014	971	1000	997	1004	1015	1023	1030	1078
Hallstahammar	1172	1287	1439	1458	1464	1470	1456	1350	1247	1284	1304	1295	1288	1342	1386	1405	1442	1464	1472	1485
Norberg	719	810	730	766	791	785	748	642	604	649	704	711	724	755	725	741	789	765	742	746
Västerås	2803	3056	3160	3399	3666	3466	3589	3397	3239	3364	3596	3546	3682	4125	4626	4849	4941	5094	5134	5371
Sala	1362	1511	1627	1784	1874	1905	1906	1755	1633	1689	1747	1790	1774	1984	2005	2102	2043	2019	2031	2074
Fagersta	436	407	439	454	519	451	478	426	399	423	473	462	455	481	491	514	544	565	557	551
Köping	1081	1117	1218	1345	1381	1458	1379	1176	1069	1121	1155	1130	1121	1229	1275	1376	1400	1402	1385	1443
Arboga	655	712	759	777	818	780	778	688	637	684	790	749	843	1036	1209	1300	1254	1339	1249	1263
Västmanlands län	11693	12572	13137	14105	14770	14613	14619	13377	12413	12884	13631	13468	13606	14911	15697	16367	16504	16820	16786	17346
Utpendling kvinnor	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Skinnskatteberg	276	270	255	284	321	322	359	310	277	273	289	281	301	308	307	316	302	293	298	305
Surahammar	729	747	802	847	851	710	896	805	752	758	737	721	729	731	789	774	795	838	840	894
Heby	808	831	851	975	1023	1031	1037	944	839	826	805	816	879	902	918	966	1013	1079	1068	1112
Kungsör	590	616	616	706	732	704	718	682	656	674	649	599	591	600	618	619	660	677	685	721
Hallstahammar	745	810	903	1043	1013	870	1047	927	850	881	895	852	824	817	831	858	879	944	939	976
Norberg	445	407	441	488	504	485	560	486	449	445	443	430	453	448	458	455	507	470	443	506
Västerås	1473	1545	1627	1742	1744	1712	1845	1808	1693	1837	1881	1874	1956	2162	2346	2516	2534	2673	2800	3035
Sala	647	678	746	871	952	843	898	868	817	834	816	904	948	1055	1050	1106	1089	1138	1171	1253
Fagersta	212	206	208	210	211	250	298	247	251	222	252	285	292	299	284	304	306	332	302	349
Köping	654	640	695	791	759	797	839	709	642	652	710	659	735	768	846	884	939	941	921	979
Arboga	552	597	607	668	713	679	794	639	603	598	640	608	624	674	776	809	787	867	828	825
Västmanlands län	7131	7347	7751	8625	8823	8403	9291	8425	7829	8000	8117	8029	8332	8764	9223	9607	9811	10252	10295	10955
Utpendling totalt	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Skinnskatteberg	688	696	683	850	903	902	894	790	706	751	816	777	793	813	801	805	782	773	784	821
Surahammar	1742	1831	1979	2090	2109	1977	2120	1924	1766	1809	1830	1785	1762	1824	1922	1960	1960	2007	2013	2141
Heby	1788	1926	1956	2185	2310	2344	2442	2247	2013	2014	2001	2027	2102	2263	2274	2367	2444	2579	2595	2684
Kungsör	1650	1683	1671	1809	1862	1842	1839	1723	1624	1627	1695	1613	1562	1600	1615	1623	1675	1700	1715	1799
Hallstahammar	1917	2097	2342	2501	2477	2340	2503	2277	2097	2165	2199	2147	2112	2159	2217	2263	2321	2408	2411	2461
Norberg	1164	1217	1171	1254	1295	1270	1308	1128	1053	1094	1147	1141	1177	1203	1183	1196	1296	1235	1185	1252
Västerås	4276	4601	4787	5141	5410	5178	5434	5205	4932	5201	5477	5420	5638	6287	6972	7365	7475	7767	7934	8406
Sala	2009	2189	2373	2655	2826	2748	2804	2623	2450	2523	2563	2694	2722	3039	3055	3208	3132	3157	3202	3327
Fagersta	648	613	647	664	730	701	776	673	650	645	725	747	747	780	775	818	850	897	859	900
Köping	1735	1757	1913	2136	2140	2255	2218	1885	1711	1773	1865	1789	1856	1997	2121	2260	2339	2343	2306	2422
Arboga	1207	1309	1366	1445	1531	1459	1572	1327	1240	1282	1430	1357	1467	1710	1985	2109	2041	2206	2077	2088
Västmanlands län	18824	19919	20888	22730	23593	23016	23910	21802	20242	20884	21748	21497	21938	23675	24920	25974	26315	27072	27081	28301

Bilaga 3

Utpendling och antal arbetstillfällen inom 30, 40, 50 samt 60 minuters restid för Västmanlands läns kommuner år 2004. Med restider år 2006 för tåg/buss respektive bil.

Definitioner

Sysselsatt nattbefolkning: förvärvsarbetande med bostad i kommunen, oavsett arbetskommun.

Sysselsatt dagbefolkning: förvärvsarbetande med arbetsplats i kommunen, oavsett bostadskommun.

Arbetstillfällen: sysselsatt dagbefolkning. Utpendling: personer med arbetsplatsen i annan kommun än bostadskommunen.

Vid resa med bil antas resan i genomsnitt vara från "dörr till dörr". Vissa bilpendlare har arbetsplatsen närmare än kommuncentrum i arbetsorten och vissa bilpendlare har arbetsplatsen längre bort än kommuncentrum i arbetsorten. I genomsnitt per bilpendlare antas restiden i genomsnitt bli från kommuncentrum till kommuncentrum.

Vid resa med tåg/buss tillkommer restid från bostaden till stationen i bostadsorten och från stationen till arbetet i arbetsorten. Detta är dock inte inräknat i restiden eftersom tåg/busspendlare till skillnad från de flesta bilpendlare i viss mån kan utnyttja restiden till att arbeta, läsa eller vila med mera. De bilpendlare som endast är passagerare kan också i viss mån utnyttja restiden men förlorar en del tid vid administrationen av samåkandet.

Källor: Restider med tåg/buss: www.resplus.se Restider med bil: www.opel.com - Route Planner (Restider i februari 2006)

Utpendling och arbetstillfällen (i december 2004): SCB, RAPS-RIS

Västerås utpendling till:	Restid år 2006		Arbetstillfällen år 2004	Inom 30 min	Inom 40 min	Inom 50 min	Inom 60 min	Utpendling		Ökning år 2004	Utpendling % av sysselsatt nattbefolkning år 2004
	tåg/buss	bil						år 1997	år 2004		
Västerås	0	0	61 838								
Hallstahammar	15	16	5 855					670	871	201	1.5
Enköping	17	23	14 521					361	517	156	0.9
Surahammar	23	17	3 360					264	354	90	0.6
Köping	19	28	11 934					356	422	66	0.7
Sala	26	28	7 537					278	295	17	0.5
Arboga	30	37	5 280	110	325			105	121	16	0.2
Håbo (Bålsta)	31	40	4 570					29	41	12	0.1
Eskilstuna	32	33	39 697					566	797	231	1.3
Kungsör	59	37	2 944					33	52	19	0.1
Heby	57	38	4 154		161	690		17	27	10	0.0
Skinnskatteberg		45	1 703					13	45	32	0.1
Strängnäs		46	11 190					20	48	28	0.1
Fagersta	57	48	6 494					86	122	36	0.2
Upplands-Bro		48	6 806					11	42	31	0.1
Sundbyberg	50		17 638			205	521	30	65	35	0.1
Järfälla		52	21 760					46	63	17	0.1
Örebro	53	56	63 537					110	204	94	0.3
Stockholm	53		516 428					935	1729	794	2.9
Avesta		56	10 411					30	43	13	0.1
Uppsala		57	84 256					214	275	61	0.5
Sigtuna		57	25 549					60	98	38	0.2
Upplands Väsby		57	14 942					26	57	31	0.1
Norberg		57	1 688					14	20	6	0.0
Sollentuna		60	22 454					966	546	62	0.1

Sysselsatt nattbefolkning = 59 368

Hallstahammar utpendling till:	Restid år 2006		Arbetstillfällen år 2004	Inom 30 min	Inom 40 min	Inom 50 min	Inom 60 min	Utpendling		Ökning år 2004	Utpendling % av sysselsatt nattbefolkning år 2004
	tåg/buss	bil						år 1997	år 2004		
Hallstahammar	0	0	5 855								
Surahammar	8	13	3 360					107	127	20	1.9
Västerås	15	16	61 838					1382	1646	264	24.9
Köping	57	17	11 934					253	254	1	3.8
Arboga		26	5 280					21	21	0	0.3
Kungsör		26	2 944	91	211			7	9	2	0.1
Eskilstuna		32	39 697					79	115	36	1.7
Enköping	42	37	14 521		145	429		5	11	6	0.2
Skinnskatteberg		41	1 703					6	9	3	0.1
Fagersta	42	44	6 494					18	10	-8	0.2
Sala		42	7 537					16	7	-9	0.1
Örebro		45	63 537					14	22	8	0.3
Strängnäs		46	11 190			235	890	*	*		
Heby		52	4 154					*	*		
Norberg		53	1 688					7	*		
Håbo (Bålsta)	55	55	4 570					*	*		
Kumla		56	7 289					*	*		
Hallsberg		60	7 646					261	237	*	*

* Mindre än 5

Sysselsatt nattbefolkning = 6 598

Surahammar utpendling till:	Restid år 2006		Arbetsstillfällena år 2004	Inom 30 min	Inom 40 min	Inom 50 min	Inom 60 min	Utpendling		Utpendling % av sysselsatt nattbefolkning	
	tåg/buss	bil						år 1997	år 2004	Ökning	år 2004
Surahammar	0	0	3 360								
Hallstahammar	8	13	5 855					227	287	60	6.1
Västerås	23	17	61 838					1247	1475	228	31.4
Köping	58	26	11 934	82 987				28	33	5	0.7
Skinnkatteberg		31	1 703					8	16	8	0.3
Fagersta	35	34	6 494					68	75	7	1.6
Kungsör		35	2 944					*	*		
Arboga		36	5 280					7	*		
Enköping	49	39	14 521	113 929				9	10	1	0.2
Eskilstuna		43	39 697					14	34	20	0.7
Sala		43	7 537					27	10	-17	0.2
Norberg		43	1 688			162 851		6	*		
Heby		53	4 154					*	*		
Smedjebacken		54	3 552					*	*		
Örebro		55	63 537					*	13		0.3
Avesta		55	10 411					*	*		
Håbo (Bålsta)		56	4 570					*	*		
Strängnäs		58	11 190					*	*		
								260 265			

* Mindre än 5

Sysselsatt nattbefolkning = 4 690

Sala utpendling till:	Restid år 2006		Arbetsstillfällena år 2004	Inom 30 min	Inom 40 min	Inom 50 min	Inom 60 min	Utpendling		Utpendling % av sysselsatt nattbefolkning		
	tåg/buss	bil						år 1997	år 2004	Ökning	år 2004	
Sala	0	0	7 537									
Heby	15	12	4 154					240	339	99	3.5	
Västerås	26	28	61 838	73 529				1429	1636	207	17.0	
Avesta	45	31	10 411					245	265	20	2.7	
Enköping		33	14 521					90	129	39	1.3	
Uppsala	34	49	84 256					161	228	67	2.4	
Hedemora	37	42	6 657	189 374				13	15	2	0.2	
Hallstahammar		41	5 855					21	20	-1	0.2	
Norberg		42	1 688					24	30	6	0.3	
Surahammar		43	3 360					19	16	-3	0.2	
Håbo (Bålsta)		47	4 570					10	10	0	0.1	
Säter	50	52	3 326					*	*			
Fagersta		50	6 494			214 667		36	35	-1	0.4	
Köping		53	11 934					16	12	-4	0.1	
Upplands-Bro		56	6 806					*	6		0.1	
Strängnäs		57	11 190					*	*			
Eskilstuna	60	59	39 697					284 294	14	22	8	0.2

* Mindre än 5

Sysselsatt nattbefolkning = 9 640

Heby utpendling till:	Restid år 2006		Arbetsstillfällena år 2004	Inom 30 min	Inom 40 min	Inom 50 min	Inom 60 min	Utpendling		Utpendling % av sysselsatt nattbefolkning		
	tåg/buss	bil						år 1997	år 2004	Ökning	år 2004	
Heby	0	0	4 154									
Sala	20	12	7 537					429	400	-29	6.6	
Enköping		29	14 521					79	89	10	1.5	
Uppsala	30	37	84 256	110 468				968	1362	394	22.5	
Västerås	52	38	61 838			172 306		124	145	21	2.4	
Avesta		43	10 411					*	*			
Håbo (Bålsta)		44	4 570					20	5	-15	0.1	
Norberg		50	1 688			188 975		*	*			
Hallstahammar		52	5 855					*	9		0.1	
Knivsta	58	52	2 976					*	15		0.2	
Surahammar		53	3 360					*	*			
Upplands-Bro		53	6 806					*	6		0.1	
Strängnäs		54	11 190					*	12		0.2	
Hedemora		54	6 657					*	*			
Järfälla		56	21 760					247 579	10	30	20	0.5

* Mindre än 5

Sysselsatt nattbefolkning = 6 059

Köping utpendling till:	Restid år 2006		Arbetsstillfällen år 2004	Inom 30 min	Inom 40 min	Inom 50 min	Inom 60 min	Utpendling av sysselsatt nattbefolkning					
	tåg/buss	bil						år 1997	år 2004	Ökning	år 2004		
Köping	0	0	11 934										
Kungsör	24	10	2 944					185	286	101		2.5	
Arboga	18	15	5 280					286	313	27		2.8	
Hallstahammar	58	17	5 855					164	226	62		2.0	
Västerås	19	27	61 838					685	840	155		7.4	
Surahammar		26	3 360	91 211				11	27	16		0.2	
Eskilstuna	44	31	39 697					80	132	52		1.2	
Örebro	34	34	63 537		194 445			35	67	32		0.6	
Enköping	42	48	14 521					5	8	3		0.1	
Skinnskatteberg	60	43	1 703					18	46	28		0.4	
Kumla	50	44	7 289					*	*				
Strängnäs		46	11 190					*	10			0.1	
Hallsberg	57	48	7 646					*	*				
Katrineholm		50	13 494			250 288		*	*				
Håbo (Bålsta)	53		4 570					*	*				
Sala		53	7 537					51	29	-22		0.3	
Nora		54	3 355					*	*				
Vingåker		55	3 225					*	*				
Fagersta		57	6 494					9	9	0		0.1	
Lindesberg		58	9 908					15	18	3		0.2	
Laxå		60	2 861					288 238	*	*			

* Mindre än 5 Sysselsatt nattbefolkning = 11 317

Arboga utpendling till:	Restid år 2006		Arbetsstillfällen år 2004	Inom 30 min	Inom 40 min	Inom 50 min	Inom 60 min	Utpendling av sysselsatt nattbefolkning				
	tåg/buss	bil						år 1997	år 2004	Ökning	år 2004	
Arboga	0	0	5 280									
Kungsör	10	13	2 944					144	242	98		4.1
Köping	10	14	11 934					526	736	210		12.4
Örebro	22	27	63 537					241	359	118		6.0
Eskilstuna	25	31	39 697					76	127	51		2.1
Hallstahammar		26	5 855					15	20	5		0.3
Västerås	30	36	61 838	191 085				144	191	47		3.2
Surahammar		35	3 360					*	*			
Kumla	39	38	7 289		201 734			19	5	-14		0.1
Hallsberg	46	42	7 646					*	6			0.1
Strängnäs	45	46	11 190					14	13	-1		0.2
Nora		48	3 355					*	*			
Katrineholm		50	13 494			237 419		*	*			
Enköping	52	58	14 521					15	30	15		0.5
Skinnskatteberg		52	1 703					*	5			0.1
Laxå		53	2 861					*	*			
Vingåker		55	3 225					*	*			
Lindesberg		56	9 908					65	79	14		1.3
Askersund		58	3 767					*	*			
Karlskoga		58	15 224					288 628	*	*		

* Mindre än 5 Sysselsatt nattbefolkning = 5 958

Kungsör utpendling till:	Restid år 2006		Arbetsstillfällen år 2004	Inom 30 min	Inom 40 min	Inom 50 min	Inom 60 min	Utpendling av sysselsatt nattbefolkning				
	tåg/buss	bil						år 1997	år 2004	Ökning	år 2004	
Kungsör	0	0	2 944									
Köping	24	10	11 934					707	755	48		20.0
Arboga	10	13	5 280					307	239	-68		6.3
Eskilstuna	15	23	39 697					245	361	116		9.6
Hallstahammar		26	5 855	65 710				19	25	6		0.7
Strängnäs	35	38	11 190					13	25	12		0.7
Surahammar		35	3 360					*	*			
Västerås	51	36	61 838					102	156	54		4.1
Örebro	41	38	63 537		205 635			18	39	21		1.0
Katrineholm		41	13 494					8	7	-1		0.2
Vingåker		47	3 225					*	*			
Kumla	56	49	7 289			229 643		*	*			
Nykvarn	52	59	1 985					*	*			
Skinnskatteberg		52	1 703					*	7			0.2
Hallsberg		53	7 646					*	*			
Flen		54	6 120					*	*			
Nora		58	3 355					*	*			
Enköping		58	14 521					264 973	*	5		0.1

* Mindre än 5 Sysselsatt nattbefolkning = 3 777

Fagersta utpendling till:	Restid år 2006		Arbetsstillfällen år 2004	Inom 30 min	Inom 40 min	Inom 50 min	Inom 60 min	Utpendling				
	tåg/buss	bil						år 1997	år 2004	Ökning	av sysselsatt nattbefolkning år 2004	
Fagersta	0	0	6 494					110	118	8	2.2	
Norberg	25	10	1 688					51	82	31	1.5	
Skinnskatteberg	25	21	1 703					66	78	12	1.4	
Avesta	45	22	10 411					38	46	8	0.8	
Smedjebacken		28	3 552	23 848				14	13	-1	0.2	
Hedemora		31	6 657					87	89	2	1.6	
Surahammar	35	34	3 360					10	24	14	0.4	
Ludvika		37	11 739		45 604			9	14	5	0.3	
Hallstahammar	42	44	5 855					*	*			
Säter		42	3 326					161	184	23	3.4	
Västerås	57	48	61 838					14	11	-3	0.2	
Sala		50	7 537			124 160		*	*			
Lindesberg		51	9 908					*	*			
Ljusnarsberg		54	1 793					*	*			
Köping		57	11 934					147 795	16	22	6	0.4

* Mindre än 5

Sysselsatt nattbefolkning = 5 417

Norberg utpendling till:	Restid år 2006		Arbetsstillfällen år 2004	Inom 30 min	Inom 40 min	Inom 50 min	Inom 60 min	Utpendling			
	tåg/buss	bil						år 1997	år 2004	Ökning	av sysselsatt nattbefolkning år 2004
Norberg	0	0	1 688					634	638	4	24.5
Fagersta	25	10	6 494					248	291	43	11.2
Avesta	20	14	10 411					40	29	-11	1.1
Hedemora	57	23	6 657					12	17	5	0.7
Skinnskatteberg	50	30	1 703	26 953				*	*		
Säter		34	3 326					11	8	-3	0.3
Smedjebacken		37	3 552		33 831			11	20	9	0.8
Sala	56	42	7 537					21	20	-1	0.8
Surahammar		43	3 360					*	*		
Ludvika		46	11 739					*	*		
Heby		50	4 154			60 621		*	*		
Borlänge		53	24 543					13	10	-3	0.4
Hallstahammar		53	5 855					*	6		0.2
Västerås		57	61 838					57	73	16	2.8
Hofors		58	4 458					10	*		
Lindesberg		60	9 908					167 223	*	*	

* Mindre än 5

Sysselsatt nattbefolkning = 2 604

Skinnskatteberg utpendling till:	Restid år 2006		Arbetsstillfällen år 2004	Inom 30 min	Inom 40 min	Inom 50 min	Inom 60 min	Utpendling			
	tåg/buss	bil						år 1997	år 2004	Ökning	av sysselsatt nattbefolkning år 2004
Skinnskatteberg	0	0	1 703					291	274	-17	12.9
Fagersta	25	21	6 494					10	5	-5	0.2
Norberg	55	30	1 688	9 885				17	34	17	1.6
Surahammar		31	3 360					18	6	-12	0.3
Smedjebacken		36	3 552		16 797			14	18	4	0.8
Lindesberg		41	9 908					9	7	-2	0.3
Hallstahammar		41	5 855					*	12		0.6
Avesta		42	10 411					243	230	-13	10.8
Köping	55	43	11 934					79	92	13	4.3
Västerås		45	61 838					*	11		0.5
Ludvika		45	11 739					5	12	7	0.6
Örebro	48		63 537			192 019		*	*		
Hedemora		51	6 657					*	*		
Kungsör		52	2 944					*	*		
Ljusnarsberg		52	1 793					5	8	3	0.4
Arboga		53	5 280					*	*		
Nora		58	3 355					212 048	*	*	

* Mindre än 5

Sysselsatt nattbefolkning = 2 129

Bilaga 4

Arbetsstillfällena inom staten respektive privata företag i relation till befolkning år 2004

Källa: SCB, RAMS och RAPS-RIS

Sysselsatt dagbefolkning * 20-64 år	Stockholms län	Uppsala län	Södermanlands län	Örebro län	Västmanlands län	Riket
Statlig förvaltning	61 664	13 815	4 757	6 143	3 443	211 662
Statliga affärsverk	1 909	5	52	19	12	5 625
Primärkommunal förvaltning	122 327	24 843	23 509	27 057	22 526	790 922
Landsting	31 154	10 437	7 381	8 722	6 810	239 694
Övriga offentliga institutioner	3 398	494	440	438	450	15 872
Aktiebolag ej offentligt ägda	536 029	47 971	49 472	57 446	58 098	2 040 191
Övriga företag, ej offentligt ägda	80 368	10 622	8 485	8 971	7 948	332 439
Statligt ägda företag och organisationer	33 098	4 569	2 686	4 523	2 886	129 451
Kommunalt ägda företag och organisationer	18 571	1 379	1 837	1 808	2 630	67 531
Övriga organisationer	43 398	6 316	3 769	4 119	3 771	171 750
Totalt	931 916	120 451	102 388	119 246	108 574	4 005 137
Sysselsatta, andel av riket %	23.3	3.0	2.6	3.0	2.7	100.0
Sysselsatta inom staten	96 671	18 389	7 495	10 685	6 341	346 738
Sysselsatta statlig sektor, andel av riket %	27.9	5.3	2.2	3.1	1.8	100.0
Sysselsatta inom privata företag	616 397	58 593	57 957	66 417	66 046	2 372 630
Sysselsatta privat sektor, andel av riket %	26.0	2.5	2.4	2.8	2.8	100.0
Befolkning 20-64 år	1 156 683	183 680	148 981	158 876	150 317	5 298 779
Befolkning, andel av riket %	21.8	3.5	2.8	3.0	2.8	100.0

* Förvärvsarbetande med arbetsplats i regionen, oavsett bostadsort.

Bilaga 5

Sysselsatta invånare efter sektorer år 2004

Källa: SCB, RAMS

Sysselsatt nattbefolkning * 20-64 år 2004	Stockholms län	Uppsala län	Södermanlands län	Örebro län	Västmanlands län	Riket
Statlig sektor	91 754	20 253	8 268	10 830	7 295	347 994
Privat sektor	575 389	73 703	66 372	66 804	69 424	2 381 520
Kommuner, Landstinget med mera	213 036	45 345	38 086	42 052	36 665	1 285 962
Totalt	880 179	139 301	112 726	119 686	113 384	4 015 476

* Förvärvsarbetande med bostad i regionen, oavsett arbetsort.

Referenser

Finansdepartementet/ NUTEK/ Inregia AB (SOU 2004:34). Regional utveckling – utsikter till 2020, Bilaga 3 till LU 2003/04, Fritzes offentliga publikationer, Elanders Gotab AB Stockholm, ISSN 0375-250X, ISBN 91-38-22110-1.

Garvill, J./ Malmberg, G./ Westin, K. (SOU 2000:36). Värdet av att flytta och att stanna – om flyttningsbeslut, platsanknytning och livsvärden, Rapport 2 från regionalpolitiska utredningen, Fritzes offentliga publikationer, Norsteds tryckeri AB Stockholm, ISBN 91-38-21205-6.

Länsstyrelsen i Västmanlands län (Länsstyrelsens rapportserie 2004:30). Befolkning och arbetsmarknad i Västmanlands län 2010 – Prognoser för varje kommun 2004-2020, ISSN 0284-8813.

Ingår i Länsstyrelsen rapportserie
ISSN 0284 - 8813

Har du frågor, önskar fler exemplar m m, kontakta
Länsstyrelsen i Västmanlands län, 721 86 Västerås
Tel 021-19 50 00 | Fax 021-19 51 35 | E-post lansstyrelsen@u.lst.se